

Maisematyölupahakemus 23-39-MT / Tolsanjärvi

Rakennus- ja ympäristölautakunta 28.02.2023 § 36

112/10.03.00.06/2023

Valmistelija	Ympäristösuunnittelija Merja Puromies etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Johtava rakennustarkastaja Grönroos Daniel Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää myöntää maisematyöluvan. Ehdot: 1) Männyt ja koivut sekä haapa säästetään. 2) Hakemusalueen luoteisrajaa vasten ei kaadeta puita 15 metrin levyisellä vyöhykkeellä. 3) Hakkuiden jälkeen alueelle tehdään kuusenistutus. 4) Hakija tilaa ympäristönsuojeluyksiköstä loppukatselmuksen viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun toimenpiteet on tehty. Perustelut: Maankäyttö- ja rakennuslain 140 § 1 momentissa esitetyt maisematyöluvan edellytykset täyttyvät. Toimenpide ei vaikeuta alueen käyttämistä yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele maisemakuvaa. Sovelletut oikeusohjeet: Maankäyttö- ja rakennuslaki 128 §, 140 § 1 mom.
Käsittely	Lupa-arkkitehti Arja Sihvola poistui pykälän käsittelyn aikana kello 18.34.
Päätös	Rakennus- ja ympäristölautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti.
Tiedoksi	Uudenmaan ELY-keskus
Selostus	Asia Maisematyölupa (MRL 128 §). Hakemus on jätetty 28.6.2022, täydennetty hakkuusuunnitelma 18.11.2022. Hakemusalue Hakemusalue (2 ha) sijaitsee Tolsassa kiinteistöllä 257-428-1-181. Hakemusalue on ojitettu. Hakkuusuunnitelmassa on kuvattu puuston nykytilannetta. Toimenpide

Maisematyölupaa haetaan uudistushakkuulle, jossa kaadetaan noin 70-vuotiaat kuuset. Alueella olevat männyt ja lehtipuut (koivut, haapa) on tarkoitus säästää. Hakkuun jälkeen alueelle on tarkoitus istuttaa kuusia.

Kaavatilanne

Uusimaa-kaavassa 2050 hakemusalue on osoitettu merkinnällä SL (suojelualue). Maakuntakaavan SL-varauksia koskee seuraava suunnittelumääräys: "Suojelualueiksi osoitetuille alueille ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu suojelualue tai tavoitteena on siitä perustaa sellainen".

Yleiskaavassa 2020 hakemusalue on osoitettu merkinnällä SL (luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue). SL-merkintää koskee kaavamääräys toimenpiderajoituksesta, joka edellyttää maisematyölupaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Yleiskaavan kohdeluettelossa on SL-varauksesta seuraava kuvaus: "Tollsträsket: lampi, kasvillisuus, alueen suojeluarvot on kartoitettu yleiskaavan perusselvitysten yhteydessä".

Hakemusalue kuuluu vireillä olevan Tolsanjärven asemakaavan alueeseen. Kaavan valmisteluaineisto on ollut nähtävillä 17.2.-20.3.2020.

Luontoselvitykset

Hakemusalueesta on tehty luontoselvityksiä 1980-luvulla liittyen yleiskaavan 2020 laadintaan sekä vuosina 2018 ja 2019 liittyen vireillä olevaan Tolsanjärven alueen asemakaavoitukseen.

Yleiskaavaan liittyvässä luonnonsuojelun perusselvityksessä (1988) on kyseisestä SL-varauksesta todettu seuraavaa:

"Pieni lehtipuuston, pensaikon ja rantaluhtien ympäröimä rehevä lampi. Osmankäämi-, kurjenmiekkä-, vehka- ja sarakasvustot muodostavat saarekkeita. Kasviharvinaisuuksia kuten varstasara, isolimaska ja nevimarre. Runsaasti sorsalintuja mm. heinätavi ja punasotka. Lisäksi liejukana, luhtakana, luhtahuitti ja nokikana (suojelupistearvo 43 on korkea ottaen huomioon lintuveden pienuuden). Toimenpiteet kuten kohde 1. Opetuskohde, luontopolku ja tarpeen mukaan länsipäähän, Porkkalantien tuntumaan matala lintutorni. Tollsträsketin avovesipinta-alaa voidaan lisätä ruoppaamalla suojelualuevarauksen lounaisosa. Maakunnallisesti arvokas."

Tolsanjärven kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä (2018) hakemusalue on rajattu kangaskorpikuvioksi, joka on luokiteltu arvoluokkaan 1 (joitain luontoarvoja) ja jota on kuvattu seuraavasti:

"Turvekangasta olevan ojitetun korven puusto on pääosin varttuvaa kuusikkoa, koivua on paikoitellen. Länsiosassa on koivut kaadettu. Kenttäkerroksessa kasvaa mm. käenkaalia, metsäalvejuurta, puolukkaa ja mustikkaa."

Hakemusalue rajautuu Tolsanjärven kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä rajattuun maakunnallisesti arvokkaaseen Tolsanjärven luontokokonaisuuteen.

Tolsanjärven linnustoselvityksessä (2019) hakemusalue on rajattu mukaan Tollsträsketin kosteikko-lehtoalueeseen, josta todetaan seuraavaa:

”Huomattavan monimuotoinen, runsaslukuinen ja suojeluarvoltaan ylivoimaisesti arvokkain lajisto pesii Tollsträsketin kosteikkoalueella ja sen eteläreunan kuusi- ja tervaleppävaltaisessa lehdossa. Kosteikot ovat ylipäänsä poikkeuksellisen arvokkaita lintualueita, sillä monet lintulajit pesivät vain niillä, eivätkä tule toimeen muissa elinympäristöissä. Tollsträsketin kosteikkoalueella pesii ihmisarka kurkikin, mikä entisestään nostaa sen arvoa. Kosteikko on kokonaisuudessaan ehdottomasti suojelun arvoinen.”

Tolsanjärven liito-orvaselvityksessä (2019) on hakemusalueen pohjoisin osa sisällytetty liito-oravan elinpiiriin ja hakemusalueen poikki esitetty liito-oravan kulkureitti. Ko. selvityksessä rajattu liito-oravan ydinalue sijoittuu sijoittuu hakemusalueen kaakkoispuolelle.

Lausunnot

Lausuntoa on pyydetty Uudenmaan ELY-keskukselta sekä Kirkkonummen kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluilta.

Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto 13.1.2023:

”Hanke sijoittuu Tolsan alueelle, Jorvaksentien (kantatie 51) eteläpuolelle. Alueella on voimassa koko kunnan yleiskaava, ja toimenpidealue on yleiskaavassa osoitettu luonnonsuojelualueeksi, SL. Kaavamääräyksen mukaan kyseessä on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue. Myös maakuntakaavassa kohde on osoitettu suojelualueeksi (Tollsträsket). Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan suojelualueiksi osoitetuille alueille ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu luonnonsuojelualue tai tavoitteena on perustaa siitä sellainen. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus. Kohdetta ei ole perustettu suojelualueeksi.

Alueella on tarkoitus suorittaa päätehakkuiäkaisen kuusikon uudistushakkuu. Kuuset kaadetaan mutta männyt ja lehtipuut säästetään. Alue uudistetaan istuttamalla uusia kuusia. Toimenpidealue kattaa hakemuksen liitekartan perusteella noin 2 hehtaarin laajuisen alueen.

Osalle kyseisestä kiinteistöstä (257-428-1-181) sijoittuu liito-oravan elinpiiri ja elinpiirin ydinalue, jolla liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan ominaispiirteitä heikentävät toimet ovat luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan kiellettyjä. Kiinteistölle on tehty loppukesällä/syksyllä 2022 maastokatselmus Uudenmaan ELY-keskuksen toimesta (ylitarkastaja Juha Lumme). Maastokatselmuksessa todettiin, että maisematyölupahakemuksen kohteena olevan alueen pohjoisosassa, vanhan metsäkoneuran pohjoispuolella, metsän rakenne on monipuolisempaa ja luonnontilaisempaa kuin uran eteläpuolella (puustossa eri-ikäisyyttä ja seassa enemmän lehtipuita). Siten kyseinen alue on tarpeen säilyttää osana SL-aluevarausta. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maakunta- ja yleiskaavan suojelualuevaraus toteutuu kyseisen kiinteistön länsiosan osalta riittäväällä tavalla, jos kyseinen, entisen metsäkoneuran pohjoispuolelle jäävä alue

suojellaan.”

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluiden lausunto 2.2.2023:

”Hakemus koskee kiinteistöä, joka sijoittuu Kirkkonummen yleiskaavassa 2020 luonnonsuojelualueeksi (SL) osoitetulle alueelle.

Hakemuksen mukaan alueella on tarkoitus toteuttaa päätehakkuikeaisen kuusikon uudistushakkuu siten, että männyt ja lehtipuut, jotka ovat pääasiassa koivua, säästetään. Hakkuun jälkeen alue on tarkoitus uudistaa istuttamalla uusia kuusia.

Yleiskaavamääräyksen mukaan kyseessä on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue. Kohdetta ei ole kuitenkaan perustettu lain nojalla suojelualueeksi. Aluevarauksen luontoarvoihin viittaava indeksi on 132 ja alue on luokiteltu yleiskaavassa paikallisten alueiden luokkaan kuvauksella ”lampi, kasvillisuus”. Vuonna 1988 laaditussa yleiskaavan perusselvityksiin kuuluvassa luontoarvojen raportissa (kooste), alue on arvioitu maakunnallisesti arvokkaaksi ja sitä on kuvattu seuraavasti: Pieni lehtipuuston, pensaikon ja rantaluhtien ympäröimä rehevä lampi. Osmankäämi-, kurjenmiekkä-, vehka- ja sarakasvustot muodostavat saarekkeita. Kasviharvinaisuuksia kuten varstasara, isolimaska ja nevimarre. Runsaasti sorsalintuja mm. heinätavi ja punasotka. Lisäksi liejukana, luhtakana, luhtahuitti ja nokikana (suojelupistearvo 43 on korkea ottaen huomioon lintuveden pienuuden).

Todetut luontoarvot liittyvät lammen vesialueeseen ja sitä välittömästi ympäröivään vesikasvillisuusvyöhykkeeseen. Samassa yhteydessä on todettu myös, että ”Tolls-Träsketin avovesipinta-alaa voidaan lisätä ruoppaamalla suojelualuevarauksen lounaisosa.”

Alueella on vireillä Tolsanjärven asemakaava, ja sen vireilletulon päivämäärä on 7.6.2019. Asemakaavan valmisteluaineisto on käsitelty yhdyskuntatekniikan lautakunnassa 23.1.2020 (§3). Valmisteluaineistossa hakettavaksi osoitettu alue sijoittuu kaavassa esitetylle lähivirkistysalueen varaukselle (VL) ja sen lisäksi aluetta koskee luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue -ominaisuusmerkintä (luo). Välittömästi alueen pohjoispuolinen Tolsanjärven laskuoja ranta-alueineen ja siihen niin ikään liittyvä kosteikkoalue on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL). Vuonna 2019 laaditun luontoselvityksen mukaan (Faunatica Oy), alueen kautta kulkee koillinen-lounas -suuntainen liito-oravan kulkureitti.

Hakemuksen mukaan puuston pohjapinta-ala (m²/ha) pienenee noin kymmenesosaan, tilavuus (m³/ha) noin kahdeskymmenesosaan ja runkoluvut (kpl/ha) lähes kahdeskymmenesosaan. Toimenpiteillä on selviä vaikutuksia maisemakuvaan ja se muuttuisi toimenpiteiden seurauksena nykyistä huomattavasti avoimemmaksi. Luonnonsuojeluarvojen kannalta oleellisinta on kuitenkin varmistaa alueen toimiminen liito-oravan kulkuyhteytenä hakkuiden toteuttamisen jälkeenkin.

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut on antanut vuonna 2018 lausunnon saman maanomistajan alueelle, joka sijaitsee nyt haettavana olevan alueen länsipuolella. Kyseisen alueen hakkuusuunnitelmassa oli osoitettu sen läntisintä osaa lukuun ottamatta kuusten osalta huomattavasti maltillisempaa harvennusta, kuin nyt haetun alueen kohdalla.

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut puoltaa hakemusta sillä ehdolla, että kuusien poistaminen alueelta toteutetaan siten, että liito-

oravan kulkuyhteyden säilyminen ei vaarannu. Alueen luoteisreunaan tulee jättää riittävän leveä puustovyöhyke (vähintään 15 metriä), joka pehmentää hakkuiden johdosta maisemakuvaan tulevia muutoksia ja toimii liito-oravan kulkuyhteytenä. Kyseisellä osa-alueella on merkittävä osa puustosta lehtipuita, joita ei muutenkaan esitetä poistettavaksi.”

Naapureiden huomautukset

Naapurit on kuultu maankäyttö- ja rakennusasetuksen 65 §:n mukaisesti. Naapurikiinteistöjen omistajilla ei ole hankkeesta huomautettavaa.

Päätöshistoria